ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

№ 16 (36)

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է

Թաւրիզում . . . . . 20 ղրան
Գաւառներում . . . . . 25 ղրան

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Ռուսաստան . . . . . 5 րբ.
Թուրքիա . . . . . 50 ղրուշ
Եւրոպա Ե. . . . . . 14 ֆրանգ
Ամերիկա . . . . . 2,50 տօլ.

Յայտարարութիւնների վճարը
Առաջին երեսում տողատեղը 20 շահի
Չորրորդ „ „ 10 „

ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՄԱՐԸ 8 ՇԱՀԻ

Խմբագրութեան հասցէ՝ Թաւրիզ
ՄԻՏՔ-ի խմբագրութիւն կամ Tauris Perse
Rédaction du journal arménien „MITK“.
Adresse télégrafique-Tauris „MITK“

ՄԻՏՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

اداره روزنامهٔ میتق

Anzeigeblatt fuer Persien

MITK
Propriétaire & Éditeur en chef
Al. Der-Vartanian

TERMS OF SUBSCRIPTION
for a year payable in advance. 20 krans.
Foreign Dollars 2. 50
RATES OF ADVERTISEMENTS:
one printing line on the 1-st page 10 cen.
„ „ „ „ „ 4-th „ „
15% discount for annual subscription paid in advance. Address
Rédaction „MITK“
Tabriz. Persia

Գ. ՏԱՐԻ № 16 (36) ԹԱՒՐԻԶ, ՇԱԲԱԹ 3 ՄԱՅԻՍ 1914 Թ.   Tauris, Samedi le 16 Mais 1914 № 16 (36) Vol. III

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Требуйте и курите папиросы только

Т. Д „Бр. Сейлановыхъ“

Египетскія, Ирисъ, Прима, Пароъ, Орелъ и Маръ.

продаются во всѣхъ магазинахъ

ԱԶԴ

Ով ուզում է կարճ ժամանակում լաւ և հարկաւոր արտասանութեամբ պարսկերէն սովորել, թող դիմի Օրամեան գպրոցի ուսուցիչ յարգելի Արարատ-Պարսկագէտ պրն. Էդիպ-Խազանին:

ՄԱՐԴԱՍԷՐ ՕՐԷՆՔՆԵՐ.

Օրէնքները յաւիտենական չեն և չունին անփոփոխելի բնոյթ: Օրէնքները գրուած են մարդոց համար և ոչ թէ մարդիկ օրէնքի: Նայելով մարդկանց և նրանց քաղաքակրթական չափին, վերջինների առաջնորդները տուել ու տալիս են նրանց համապատասխան օրէնքներ: Փոխուելով թէ՛ ժամանակները և մարդիկ, անհրաժեշտօրէն պէտք է փոխել և օրէնքը, որ չառնիցուի կեանքի մէջ հակամարտութիւն:

Ոչ թէ 500 տարի, այլ նոյնպէս 50 տարի առաջ եղած օրէնքը կորցրել է այժմ իր իմաստը: Առաջդիմած, բուն մտքով զարգացած ներկայի մարդկանց չի կարելի կառավարել դարեր կամ ձիգ տարիներ առաջ եղած օրէնքով, որը հարկաւոր էր իր ժամանակում միայն:

Ներկայ գրուածքով մենք խօսում ենք կրօնա-եկեղեցական օրէնքների մասին:

Հարիւրաւոր տարիներ առաջ գրուել է, օրինակ, պահքի օրէնքը: Մարդիկ այդպէս էին հասկանում և երբեք ժամանակ էլ պահեցին այդ պահքը, ուրեմն և օրէնքը:

Անցան հին օրերն ու հասկացողութիւնները: Մարդիկ կրթուեցին, լուսաւորուեցին և ծիծաղելի դառն պահքի գոյութիւնը, և իրօք, որ քիչ թէ շատ խելօք մարդը, առանց իրեն ծաղրելու և խաբելու, կհամաձայնի այժմ, որ լուրի և միս ուտելու հետ է կապուած իր դժոխք կամ արքայութիւն գնալը, եթէ մի րոպէ էլ ընդունենք, որ կան այդ բաներ:

Այդպիսով կեանքն ու ժամանակը իրենք վերցրին մէջտեղից պահքը, որ գուցէ տեղը հայ եկեղեցին պահում է, մինչդեռ այդ պահքն ու օրէնքը չի պահում ամենից առաջ հէնց ինքը, բարձր հայ եկեղեցականութիւնը:

Եւ այդպէս՝ որքան աւելորդաբանութիւններ, հին ու մաշուած օրէնքներ կան մեր եկեղեցում, որոնք վաղուց վանդուել են կեանքից և կամ կեանքի համար կորցրել իրենց արժէքն ու իմաստը և պէտք էր արդէն դրանք էլ պաշտօնապէս վերացուած յայտարարուէին և փոխարինուէին նորերով:

Այդպիսի անիմաստ օրէնքներից է նաև հոգևորականների չամուսնանալը և մանաւանդ, քահանաների կրկնամուսնութիւնը:

Այն որ Քրիստոս, որ առաքեալը ասաց, որ քահանան պիտի կրկին չամուսնանայ. եթէ եղել է մի ժամանակ, որ հասկանալի է եղել այդ օրէնքը և գրուել է, այժմ դա նոյնպէս ծիծաղելի և աւելորդ է, որպէս մեր յիշած պահքը:

Երևակայեցէք քահանան երիտասարդ է, կամ ասենք 5-9 զաւակներ և մեռել է նրա կինը, այժմ ոչ իրեն պահող կայ և ոչ զաւակներին խնամող և նա, որովհետև 1000 տարի առաջ օրէնք է գրուել, այժմ չի կարող ամուսնանալ: Ինչ դաժան ինչ անմարդասէր և հակաքրիստոնէական օրէնք է դա: Ինչպէս է որ մեր կաթողիկոսն ու եպիսկոպոսները իրենք չեն փորձում այդ դաժան օրէնքի դէմ հանել մի ձայն, նրանք ինչով են զբաղուած, իրենց բարեկեցիկ «պաշտօնավարութեան» (!!), որոնցից մէկին երբեմն ականջ բարեկարգութեան անհամարձակ ձայներ են լսում:

Եկեղեցին մտքով անփոփոխ իր գրած օրէնքների հետ, ամուրի քահանաների համար սահմանել է այօրէն կենակցութիւնների մի անվերջ շարք: Այլ կերպ էլ անհնար էր:

Արդ, այսօրանից յետոյ, մենք պահանջում ենք նորէն հրաւիրելու մեր հոգևոր իշխանութեան ուշադրութիւնը այն բանին, որ նա փոխէ իր հնամաշ օրէնքները և տայ նոր ու մարդասէր օրէնքներ, որ նա գնայ ժամանակի ու ժողովրդի հետ և ազգի ժողովրդի համար:

Նոր օրէնքների պահանջը զգում է անգամ խեղճ անկիրթ ու անզբաղէտ հայ գիւղացին, որ այսօր Ղարադաղից ձայն է բարձրացնում իր երիտասարդ քահանայի վերստին ամուսնանալու համար:

Ըստ օրինի, հարկաւ, նման թոյլտուութիւն չի կարող անել թեմիս առաջնորդը, սակայն նա այդ իրքի հասուցած պահանջ, կարող է առաջարկել ի պատշաճ իշխանութիւնների վեհափառ հայրապետին:

Երբ մեզանում կմտնենք վերջապէս, որ շաբաթն է մարդու համար և ոչ մարդը շաբաթի:

Ա. Տ. Վ.

ՅՈԲԵԼԵԱՆ

ԽՍ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Վարժապետ

Ուսուցչութիւնը մի դժուարին գործ է, որ կոչմունքի ընկնում, մխիթարում է, կոչմունքը՝ հոյլ ոսկի դառնում:

[illegible] վարժապետ [illegible] շնորհներ:

Ուսուցչութիւնը պատերազմ է. պատերազմ տաւուրի, ազատութեան և անգիտութեան դէմ:

Համբերութեան ծանր գործը հագած [illegible], մաքուր շղարշով [illegible] կրած, գիտութեան զէնքով [illegible] [illegible] պատերազմի [illegible] [illegible] [illegible] պատերազմի պերճ յաղթանակը [illegible]:

Ուսուցչութիւնը նահատակութիւն է. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] կեանքն է [illegible] [illegible], հիւծեալ ու [illegible] [illegible] [illegible] նոր կառուցումներ [illegible] [illegible] 30 տարի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]:

Ուսուցչութիւնը [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] մէջը [illegible] [illegible] է:

[illegible] [illegible] [illegible] է [illegible] [illegible] մէջքին [illegible] [illegible] [illegible] տարի [illegible] մէջքով [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] վրայ ու [illegible], [illegible] [illegible] վրայ և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Վարժապետ, [illegible] [illegible] [illegible] շնորհաւոր:

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] բերել է [illegible] երախտագիտութեան ծաղիկներից [illegible] [illegible] քո անուան շուրջը, որով [illegible]:

Ասուած է. «Ոչ ոք մարգարէ մարգարէից և եթ հայրենիքում»: Մարգարէների հոգին մարգարէն կը հասկանայ. վարժապետի հոգին՝ վարժապետը: Այս ձայնը, այս խօսքը՝ իմ չլթուլքներիցն եմ լսում, միայն իմը չեն, այլ քո շատ համբաւի արձագանքներն են, որ [illegible] են քեզ Թաւրիզի հայոց Արամեան և Ս. Աննայեան երկսեռ դպրոցների որդոց տեսչի և ուսուցչական խմբի կողմից: Նրանք մանկավարժներն [illegible] երբորդ [illegible] են հասկանում, այնպէս գնահատում:

Ես նրանց ընտրեալ [illegible] եմ. ընդունիր, վարժապետ, իմն [illegible]

ների և իմ ջերմ շնորհաւորութիւնը։

Բենիկ Վարդապետ*)

Արտատպւած 1914 թ. Ապրիլ 30-ին Ներսիսեան դպրոցում Իսահակ Ցարութիւնեանի ուսուցչական և գրական գործունէութեան յոբելեանական տօնի առթիւ։

---

*) Նա այսպիսի մի հուժկու ու անձնուկական հռետոր, անձնուէր ու ազնիւ եկեղեցական, որ կարող էր ամենայն արժանաւորութեամբ Թեմը կառավարել, ժողովուրդ բարձրացնել, քրիստոնէութիւնը կենդանացնել, մնացել է հալածական ենկվիզիտոր Սինոդականներից և Լուսաւորչի գահակալից։ Ու չկայ ազգ, չկայ հասարակական կարծիք, չկայ անկաշառ ու անաչառ մամուլ, որ գազերին ու հալածիչներին դուրս վանդէ Սինոդից, ատեանէ վեհին աղղոտութիւն անել, յանուն արդարութեան հալածական Բէնիկին, Յուսիկին, Գարեգինին և Մուշեղին,... Կարապետ սրբազաններին։ Մինչ Բարաբան ու անարժանները կվռնդուին Էջմիածնից և հայրական գոբավանքի կարժանանան կուրօրէն հալածականներ։

Մ. «Միտք»-ի

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՑ ՍՏԱՑՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

Թեհրանի անջումանը (Մեջլիսի ընտրական գործը ղեկավարող կոմիսիոնը), բոլոր պատգամաւորների վկայականները տալով և իր միսիան վերջացրած համարելով լուծւել է։

—

Ներքին գործոց նախարարի կողմից ընդհանուր գանձապահից պահանջուել է 1500 թուման, որպէս զի մի քանի հոգիներ շրջակայք գնալով՝ ընտրութիւններ կատարեն։

—

Մի քանի ամիսներից ի վեր եղած ժողովրդի բողոքների հիման վրայ՝ ի վերջոյ Ղազվինի նահանգապետ Զիա-էդ-Դովլէն իր պաշտօնից հրաժարեցրել և նրա տեղ նշանակել են Մուրթ-էզ-Դովլէն, բայց դժբաղդաբար վերջինն էլ իր հրաժարականն է ներկայացրել և այսպիսով մեծ դժւարութիւն առաջացրել ներք. գործ. մինիստրի համար։

—

Արտ. Գործոց նախարարութիւնից յետոյ, Նրա մարդիկ հիւանդ են վրէժ լուծել ժանդարմերիայից, ի վերջոյ կալանաւորել են սպանել Նվեզացի Մայոր Քանթին և Մայոր Հրան-էս-Սալթանին։ Վերջինների դիակները Թեհրան են տանում. Հրան-էս-Սալթանին փառօք թաղում են, իսկ Մայոր Քոնթի մարմինը Էնզելիի վրայով փոխադրում են Եւրոպա՝ կնոջ պահանջով։

—

Թեհրանում ասում են, որ Սահմանադրութեան կանոնադրութիւնը տարածելու պատրաստ էր, կառավարութեան որոշմամբ մեծ հանդիսի առնումն է կատարուել։

—

Նաթանզի ժողովրդի բողոքների հիման վրայ, Ներքին գործոց նախարարը Նաթանզը Քաշանից բաժանելով կառավարութիւնը յանձնել է Իզզ-էս-Սալթանին։

—

Ինչպէս լուր են տալիս Մաժոր Սիֆոթ Շվեդացին Քերմանում զինւորական պաշտօնեաների հետ համաձայնութիւն է կայացրել և նրանց ընդունել է կառավարական ծառայութեան մէջ։

—

Ղումում 8 հոգուց բաղկացած անջումանն նշանակւած է ընտրել Մեջլիսի պատգամաւորների ընտրութիւնների համար։

—

Ղազվինից գրում են, որ այնտեղ գիշերով 5-6 գնդակ է արձակւել և զինւորների մէկի ձեռքից կպչելով մասը վիրաւորել է, այդ պատճառով զինւորները Սադր էլ-Իսլամի տունը պաշարել են ասելով, որ գնդակը այդտեղից է եկել։

—

Փարիզում պարսիկների ձեռամբ Իրանը Շահր անունով մի թերթ է հրատարակւում կէսը ֆրանսերէն կէսը պարսկերէն։ Թերթն ունի ջերմ հայրենասիրական ուղղութիւն։

Ցասոյն

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԷՋԵՐ

Էջմիածնի ռէժիմը և «Գաղութ»-ը.—Սիստեմ թէ անձնաւորութիւն.—Հանճարներ և գաճաճներ.—Մարդիկ են պէտք և ոչ մարդուկներ։

—

Ընթերցողը գիտէ, որ ես շատ վաղ կարծիքի եմ այժմեան Էջմիածնական կարգերի մասին և սոցա թագնակիր կեղծաւորների ասկ իմ վարույթն եմ յայտնել այն տաթիւ, որ այժմ Էջմիածնում պիտանի ուժերը հալածւում են, իսկ անպիտանները գործի են հրաւիրւում։ Իմ այդ վերջին պնդման առթիւ Ռոստովի «Գաղութ» թերթը մի յօդւած է տպել (№ 8), որի գլխաւոր միտքը այն է, որ Էջմիածնի կարգերի, իրականութեան վատ լինելու պատճառը ոչ թէ անձինք են, այլ սիստեմը։ «Գտնուի որքան Էջմիածնի գործերի անօրէնութիւնց Գէորգ V կաթողիկոսի ձեռքը և Եզրաս ու Մատթէոս եպիսկոպոսների հետ միասին, թէ վարչական «հանճարեղ» ընդունակութիւնների տէր Օրմանեանի ձեռքը, Կարապետ եպիսկոպոսի ու Մուշէ վարդապետի հետ միասին միեւնոյնն է, Էջմիածնում միշտ էլ տիրելու է խաւարութիւնների ու կնոջների ճնշող մթնոլորտը» — այսպէս է ասում «Գաղութ»-ի յօդւածագիրը։ Բայց միթէ Էջմիածինը անխուսափ է, իսկ միաբանների անմիաբանութիւնը — պնդուժելի։ Ոչ. ամեն ինչ կախւած է դէպի լաւը Էջմիածնի գործերը կարգի կբերէր, եթէ փոխուէր «սիստեմը» — շարունակում է իր միտքը նոյն յօդւածագիրը։ Մեր եկեղեցին միայն անունով է «ռամկավար», իսկ իրօք — միապետական է, և ահա «պանացէան*)»։ Անհրաժեշտ է մեր եկեղեցական գործերի կառավարութեան անհատական, միապետական սիստեմը փոխարինել ժողովրդապետական կառավարութեամբ։ Անհրաժեշտ է գոյութիւն ունեցող բոլոր եկեղեցական հաստատութիւններին կից կազմակերպել ժողովրդական կոլլեգիալ մարմիններ, որոնք հայ եկեղեցու տնտեսական մասի անմիջական կառավարութիւնը վերցնէին իրենց ձեռքը ու ժողովրդի «քննող աչքը» անպակաս պիտի լինի հոգևորականների գործունէութեան վրայից։ Առանց այդ կոլլեգիալ մարմինների մեր բարձրաստիճան հոգևորականութիւնը միշտ էլ ձգտում է Էջմիածինը ծառայեցնել իր անձնական շահերին ու անհատական մտադրութիւններին։

Այս է, եթէ՝ ես չեմ սխալւած, յօդւածի միտքը, յօդւածագրի գաղափարը։

Սկզբունքով ես լիովին համաձայն եմ այդ գաղափարի հետ, բայց ունեմ զանազան առարկութիւններ։

Բայց նախ արձանագրեմ այն փաստը, որ յօդւածը չի գալիս հերքելու իմ ասածը. Էջմիածնի կացութիւնը այս րոպէիս անփառունակ է և անտանելի, որ վարիչները պարսկական ռէժիմ են մտցրել, որ լաւ ուժերը հալածւում են, իսկ մութ ուժերը առաջ են եկել և տէր դարձել։ Իրողութիւն է, որ Սինոդը կաթողիկոսի հլու կամակատարն է, իսկ կաթողիկոսը խորհրդատուների խօսքից դուրս չի գալիս. որ առաջնորդ, սինոդ, անդամ, գիտնական, տեսուչ և այլն ըստ կարգի «իրենց» մարդիկն են և փողը ծախսւում է առանց նախահաշուի և առանց սև է հաշւետւութեան։

Իրողութիւն է, ամենքը գիտեն և ամենքն էլ լսում են մի ինչ որ Թէթիշից կոյրացած. տեսէք ինչպէս հեռացնում են Էջմիածնից Տիրայր վ-ին, ինչպէս Բագրէն վ-ին «Արարատ»-ի խմբագիր են նշանակում, նոյն խմբագրատանից հեռացնում են Գարեգին վ-ին. տեսէք ինչպէս ուսումնական յանձնաժողովի անդամ են նշանակում ծխական դպրոցի նախկին ուսուցիչ Մատթէոս եպ-ին, փոխանակ նշանակելու Կարապետ եպ-ին, և կամ «զօրն ասեմ, կամ զօրն խոստովանիմ»...

Այս բոլորը կայ և հետևանք է այլ կամութեան, չարամտութեան, վարչական անընդունակութեան, եղբայրական քաղաքականութեան. սա իրականութիւն է՝ և հերքել չի կարելի։

Սա սիստեմի հետևանք չէ—սա անձնական թուլութեան հետևանք է։

Աւելի խելոք. աւելի շրջահայեաց և աւելի որոշակի իշխանաւորը, ինչպէս այն չի անի, ինչ որ անում է այժմեան կամարիլլան։

Ահա որ տեսակէտից անհատի արժանիքը — մեծ նշանակութիւն ունի։

Եւ «Գաղութ»-ի յօդւածագիրը իզուր հեգնում է Օրմանեան և Կարապետ սրբազաններին և կամ Մուշէ վարդապետին։ Դուք նրանց մէջ արժանիք չէք գտնում, դուք դրանց մէկ տախտակի վրայ էք դնում ձեր յիշած եպիսկոպոսների հետ... Աւելի կամ դուք առհասարակ արժանաւոր մարդուն չէք ջոկում անարժանից, և կամ դուք չգիտէք նրանց այնպէս, ինչպէս ես գիտեմ։

Որ Օրմանեանը «հանճարեղ» վարչական ընդունակութիւններ ունի, այդ հաստատեցին նորերս այն Ցանկահօյերը, որոնք հայ յեղափոխականների թելադրութեամբ ուզում էին նրան խաչել, իսկ այժմ կրօնական ժողովի նախագահ ընտրեցին՝ հակառակ դաշնակցականների ցանկութեան և՝ հնչակեանների հաւանութեամբ։ Օրմանեան Սրբազանը հանճարեղ որ չլինէր՝ այդքան բանի ուժի, հալածանքի, անարգանքի և զազիր մեղադրանքների դէմ կկարողանար դիմանալ... Եւ եթէ բանի ուժը մի կողմից, պաշարքն ու խաբեբայութիւնը միւս կողմից չլինէին, Օրմանեան սրբազանը վաղուց ըստ արժանւոյն բազմած կլինէր Լուսաւորչական Գահի վերայ և վաղուց կարգ ու կանոն կմտցնէր թէ Էջմիածնի և թէ առհասարակ մեր բոլոր ազգային հաստատութիւնների մէջ։

Ցաւոք՝ միթէ կարելի է Կարապետ եպիսկոպոսի գիտութիւնը, բարոյական վեհ ուժը, հաւատը, աշխատասիրութիւնը, հեռատես աշխարհահայեացքը համեմատել մի ինչ որ Մատթէոսի կամ Սեղբոսի, «այսօրուայ համար ապրող» վարդապետի հետ։ Իսկ Մուշէ վարդապետը որտեղ էլ որ լինի կտանի իր հետ թէ իր խելքը, թէ վարչական ընդունակութիւնը և թէ անշահասիրութիւնը։ Նրա ժամանակ կոնսիստորիից 15,000 ր. մուրհակ չի կորչի, ինչպէս կորել էր մի ժամանակ Թիֆլիսի կոնսիստորիից. և կամ 3000 ռուբլի տուն քրէհը չի մոռանայ մատեանի անցկացնելուց, ինչպէս այդ եղել էր տարիներ առաջ, ոչ այժմեան առաջնորդի օրով — Քիշինևում. Նա եթէ լինի կառավարիչ — հաշւետւութիւնից չի խուսափի — ինչպէս այդ սովորութիւն է դարձել այժմեան կաթողիկոսի օրով։ Նա որ սինոդի անդամ լինի՝ կաշառք սրա նրա կնոջ մարդուց չի բաժանի և ուրիշի յանցանքները բարեկամաբար չի ծածկի, ինչպէս ծածկւել են հազար ու մի յանցանքներ։

Ահա այս տեսակ մարդիկ են, որ հալածւում են և հալածւում են հէնց նրա համար, որ այս տեսակ մարդիկ են։

Շատ լաւ է, թող փոխւի կառավարութեան սիստեմը, բայց մինչ այդ մենք չենք կարող թոյլ տալ, որ բանի կերպով ասպարիզից հեռացւեն մեր լաւագոյն եկեղեցական ուժերը — ինչ է, որ Բագրէնները և Մատթէոսները, Ղլտճեանների հետ միասին, ազգի գլխին տէր դառնան։

Ես իբրև հայ — չեմ կարող այդ թոյլ տալ և՝ իբրև վրայ ազդելու ուրիշ միջոց չունենալով՝ բարձրաձայն բողոքում եմ։

Եւ ձեզ հրաւիրում եմ բողոքել, որովհետև չեմ կարծում, որ դուք փոխանակ ընդունակների, անշահասէրների և գիտունների ուզենաք իշխանաւորներ ունենալ՝ անպիտաններին, հաշւեփախներին, կաշառակերներին ու տգէտներին։

Վերջապէս նրանց ձեռին Ս. Էջմիածինն է, ազգն է, ժողովրդի բախտն է. կատակ խօ չէ։

Եւ միթէ դուք էլ սիստեմի մասին պիտի խօսէք, եթէ օրինակ վաղը առանց ռուսաց կառավարութեան կարգերը փոխելու, ձեզ տեսնէք թէ՝ նախարարների նախագահ նշանակւում է Միլիւկովը, լուսաւորութեան նախարար—Կորոլենկոն, իսկ արդարադատութեան— Մակլակովի եղբայրը։

Իսկ գալով մեր եկեղեցական կառավարութեան սիստեմի փոխելու հարցին— պէտք է գործնական լինել և հասկանալ, որ այդ բարի ցանկութիւնը շուտով իրագործւելու բան չէ. դա օրէնսդրական փոփոխութիւնների գործ է։ Եւ Էջմիածնի այժմեան ռէժիմի մարդիկը չեն, որ պիտի շտապեցնեն այդ գործը։

Пока солнце взыдетъ—роса очи выѣстъ.

(Թիֆլիս) Մրճ. Բարխանեան

«Լոյս» շաբաթաթերթ. № 15 20 Ապրիլ Ն. Նախիջևան։

---

*) Դեղ, դարման։ Ծ. «Միտք»-ի

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Մեքսիքոյի հարցը.—Անգործունեայ Բանակը

(Սեփ. թղթակցից)

Ե.

Այս վերջին շաբաթուայ ընթացքին Մեքսիքոյի մէջ խռովութիւնները անհամեմատ հանգամանք մը առին, յուզեցին Ամերիկեան և Անգլիական մամուլն ու ժողովուրդը. Մեքսիքոյի այս կռիւները նոր չեն, անոնք շարունակ կան, հրաբուխի նման կը մխան ու յանկարծ կը պայթին։ Ամերիկեան պատմութեան մէջ Մեքսիքոյի կռիւներու պատմութիւնը մեծ տեղ կը գրաւէ, այս կռիւները Ամերիկեան Նա-

խաղքիներու հանգիստը խռոված, նոյնիսկ սարսափ ազդած են լուծակս, որովհետեւ անոնք չեն կարողացած կարուկ քաղաքականութեան մը հետեւիլ, փէզը խուսափելով անախորժ բարդութիւններէ։

Մեքսիքոյի Հանրապետութեան կառավարութիւնը պէտք է ըսել որ շատ ճարպիկ յարմարողութեամբ կրցաւ շարունակել և տակաւին ինքը իր ազդեցութիւնն ունի, մասնաւորապէս այս վերջին խռովութեանց մէջ ինչպէս նաև Անգլիահպատակ Պերթէնի սպանութեան գործին մէջ։ Պերթէն սպանուած է ապստամբապետներէն Վիլլա անունով մէկէ։

Ահա, այս սպանութիւնն է որ Անգլիոյ ժողովուրդը յուզած և թունդ հանած է, ու Վիլսըն ինքզինք անկարող կզգայ հանդարտեցնելու այդ յուզումը, որը հաւանական կծու բարդութեան մը յառաջացնելու։

Թերթերը գրեցին որ Վիլսըն քննութիւն մը բացած է մահուան պարագաները [illegible]։

Ամերիկեան թերթերը արդէն ամէն առաջ այս քաղաքականութիւնը քննադատելին խիստ ցեղուած և գոյն ներկայացուցին անկարողի, թոյլ և վախկոտ։ Այժմ այս պարագան ալ առիթ տուեց անգամ մը եւս գրգռել ժողովուրդը։ Իրականութիւնն այն է որ Վիլսըն կարուկ քաղաքականութեան մը բնաւ չհետեւեցաւ և ինք ինչ որ խոստացած՝ անոր մէկ քառորդը նոյն իսկ չիրագործեց։ Վիլսըն առաջինը չէ այդ բանին մէջ, բոլոր նախագահներն ալ նոյն և թերեւս—աւելին խոստացած են, սակայն երբ աթոռին վրայ բազմած են ալ ամէն բան մոռցած միայն խնկարկուն դարձած են ափ մը շահագործող անձանց։

* * *

Անգործներու բանակը երթալով կաճի, կառավարութեան անտարբերութեան կերպով։ Տասն մը քաղաքներու մէջ անգործներ դիմելով կառավարութեան հաց խնդրած են, աղաչած են որ գիրենք բանտարկեն գէթ այդպիսով կուշտ հաց ուտեն։

Բանուորները շատ տեղեր լեցուած են եկեղեցիներու դռները, բարեգործական հաստատութիւններու դռները, սակայն անօգուտ։ Չըլլայ կայ որ մեծ քաղաքներու մէջ հսկայ ցոյցեր պիտի կազմակերպուին, կառավարութիւնն այս խելով ամէն կերպով կաշխատի արգիլել այս ցոյցը, արգիլել սա է շարժում որ երևան կուգայ բանուորներու կողմէ։ Թէ և մէկ երկու քաղաքներու կառավարութիւնները ճաշարաններ բացած են ու օրական մէկ անգամ կերակուր կուտան, սակայն սա անօգուտ է, անոնց այն հսկայ պահանջին հետ բաղդատելով։ Այս և այս օրինակ միջոցներով չէ կարելի թշուառութեանց վերջ տալ, գոնէ միանգամ ընդ միշտ հեռացնել։

Կարելի է արմատական փոփոխութիւններ ընել, վէրքը արմատէն բուժելու։

Այս է միակ դարմանը տնտեսական այս տագնապին։

Providence. Սիրվարդ

Բանամայի ջրանցքը — Թէֆթ եւ Րուզվէլթ — Գործադրելումը կանգ։

Չ.

Այս վերջերս Ամերիկեան Ժողովուրդը և մամուլը յուզեց Բանամայի ջրանցքի խնդիրը, որը նոյն իսկ Քոնկրէսին տարկոյ եղաւ, ու Վիլսընը պարտուեցաւ իր անխորհուրդ քայլով։

Անգլիոյ պահանջն էր որ այդ ջրանցքի հաշակառոյ բացումէն յետոյ, իւրաքանչիւր ազգութիւն մասնաւորճար մը տալու է, երբ իր նաւերը անկ է պիտի անցնեն։ Նախագահ Վիլսընը համամիտ գտնուած է այդ պահանջին, այդ պատճառաւ նա անգամ մըլ ժողովուրդին զայրոյթը իր վրայ հրաւիրեց, որ եթէ մի քիչ համակրութիւն ալ ունէր, բոլորովին կորսնցուց։ Քոնկրէսին մէջ այդ խնդիր վերջացաւ.— այն է՝ Ամերիկեան ազատ պիտի ըլլայ այդ վճարումէն։

Ժողովուրդի այս հակակրութիւնէն կարելի է հետեւցնել թէ Վիլսընի երկրորդ ընտրութիւնը ջուրը ինկած է. որովհետեւ Վիլսըն ժողովուրդը յուսախաբ ըրաւ բոլորովին իր թոյլ և անվարչագէտ գործունէութիւնով՝ գործունէութիւն մը՝ որ Ամերիկեան արեւմտին նսեմանալը նպաստեց միայն։

* * *

Նախորդ նախագահը, Թէֆթ, այժմ բանախօսութիւններու շարք մը սկսած է Ամերիկայի մէկ ծայրէն միւսը և այդ բանախօսութիւնը աւրիշ բան չէ, եթէ ոչ այժմէանից հարուածներ հասցնել Րուզվէլթի, անոր հեղինակութիւնը կոտրել որ նա չի յաջողի յաջորդ ընտրութեան առնէ։

Կըսուի որ Թէֆթի կուսակցութիւնը այժմ չունի այն հեղինակութիւնը, ոյժը ինչ որ ունէր տարիներ առաջ։ Ընդհակառակը Րուզվէլթի փարթին այդ տարի նախորդէն աւելի զօրաւոր կզգայ ինքզինք, և այս մեծ մրցահոգութիւն կը պատճառէ Թէֆթի, վասն զի իր տնկումը ակներև կերևայ։ Բայց ինչ որ ըսուի այժմ, հաւանականութենէ հեռի է, վասն զի որոշ յայտնի չէ, քանի որ ուղղակի պայքարը սկսուած չէ տակաւին։

* * *

Բանուոր դասակարգը այժմ այսպիսի հարցերով չի հետաքրքրուեր, վասն զի անկէ աւելի կենսական հարցեր, խնդիրներ ունի. օրապահիկի հարցը զինք կը ճնշէ, կքամէ ու սովամահ կընէ։ Տա— բանուոր-դասակարգը, այս վերջին տարիները շատ լաւ հասկցաւ, որ այդ կուսակցութիւնները, ընհանրական իրարանցումները, թեկնածուներու խոստումները ինչ կարժեն, որքան կշիռ ունենն։ Այս հասկանալու համար է, որ այս վերջերը միայն իր վստահութիւնը, իր յոյսը դրած է սոցիալիստական կազմակերպութիւններու վրայ, ու նրանց բնական յառաջահ մարդիկը հանդիսանալու ձգտումներ ցոյց կուտայ։

Այսօր Ամերիկայի բանուորը կապրի աննպաստ պայմաններու տակ, պայման մը՝ որ թերևս շատ ուրիշ նատի։ Շատ մը գործարաններ բոլորովին փակուած են, չկայ ու է քաղաք մը, որ զգալի չըլլայ գործերու թուլութիւնը։ Գործադրկումը շատցած է։

Փոթորիկը պայթելու մօտ է։

Բանուոր դասակարգը կպատրաստուի… կամ պէտք է այս դրութեանը վերջ մը տալ և կամ մէկ անգամ ընդհանրապէս զոհուել։

Providence Սիրվարդ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼԵԶՄԻԱԾՆԻՑ

II

Անմխիթար մթնոլորտը.

12 Ապրիլ

(Սեփ. թղթակցից)

Տխուր և սրտամաշ պարագաներու թիւն ունի Թերթերի Էջմիածինեան թղթակիցը, իսկ նա անտարբեր է, անկարեկից և ծիծաղող։

Հայութեան այս պառակտման, կրօնական և քերականական աղգային կեղրոնը չունի այժմ ոչինչ իր մէջ մխիթարական և քաջալերիչ։

Պատահական, անկոչ և ամենից առաջ կրծող ու եկեղեցու հետ ոչինչ առնչութիւն չունեցող ժանամահոցի մարդիկ. որոնք իրար պէսպէս են նայում, ինչպէս ճիւղեր խոզի մսին, հաւաքուել ու որջացել են պատեց և կազմել մի սուտ ու սրբապիղծ միաբանութեան և դառել բոլոր զզուելիութեան՝ իրենց խոսակս արտակարգ բարքով՝ սրբավայրն պղծելով անարգանքով մարդկանց, ազգ և հանուր ազգի համար։

Աստուծոյն նուիրուածը, եկեղեցուն ծառայողը և մի միաբանութեան անդամակցութիւնը պէտք է ունենայ հաւատ, որոշ և սեփական խղճահարութեամբ պէտք է անցնէ որոշ դպրոց և լինի այդ դպրոցի ուղղութիւն ու պահանջը։

Երբ ասենք մեզ, որ միաբանութեան շարքը պիտի մտնեն միայն ճեմարանն աւարտողները կամ համալսարանական ուսում ունեցող և գիտութիւնն ստացողներն՝ որոնք և հետաւ պէտք է լինեն հայրենասիրութեան, հայոց պատմութեան ոգեւորութեան, գործունէութեան և հայր ջատագով՝ հայ եկեղեցու անդամութեան կենդանութեան, աշխատասիրութեան, երկիւղած հաւատքի է հանրային նուիրուել։

Ուրեմն ինք ասել, մի միաբանութեան անդամակցողը պէտք է լինի ամենից առաջ ասպետութիւններ անկաշառ անձերութեան, ազատ ու ազատ ունեցող մի չկրօնքի սրբութեան հետեւելու այդ անդամակցողը իր ազնուութեամբ, կենցաղով ու գործունէութեամբ էութեամբ այդ հաւատացեալ է եղել պէտք է ծառայեր։

Մի կողմ թողած կրօնական-ները, մեր քննութեան նիւթն այդ միաբանութիւն։

Ցոյց տալու համար մի քիչ մեզ մի հոգի, որ և բազմաց հոգեւոր ու եկեղեցական ազդեցութիւն ունեցող սուրբ դպրոցի ամէն լինելու և յարմար ու արժանի։ Այս պաշտօնին և Էջմիածնի միաբան կոչուելու։

Պատահական մարդիկ, մէկը Սրբանի, միւսը Ներսիսեան գործը աւարտող, որ աւելի ստացել է եղել քաղաքական գիտակցութեան շատացել կեղ մտել են վանք, որովհետեւ այլ կերպ ապրել չէին կարող։

Այդ շարքը աւելի են ճշմարտեցին 96–97 ին–հայ դպրոցներից փախած ժամանակներից—երբ միմիայն կրօ նիք, եկեղեցու պաշտօնէութեան բառ անուն և մարդկանց կամ մասին առանց այդ ազատութիւն դարձեր... հայկական տարբերութիւններ, ան ի՞նչ պաշտօնի, եկան փոխ և Վրաց մէջ և հակաքրիստոնէական հոգով կեան հաւատացել ամենայն Հայ ժողովուրդի ամենայն հայոց աոաջնորդները և կենաց բանի (···) վարդապետները (···)։

Այս շղթայութիւն տիպիկ ներկայացուցիչն է իր խիստ անկայտ տեղեր մեծապայր մարդկանց հետ ընկնելով իրեն յաջողել դառնել՝ ձգտող պաշտօն Մատթէոս «մշակական» (??!!) վարդապետը։

Ճեշտենք, թէ այժմ թերագանցօրէն պայսերող հռանդուն սահեծողը եղաւ «Մշակը», որ ի քիրտն և յարիւն մտած՝ ազգը ժառանգաւորներից փրկելու և հակազգելու համար Նաշադեսական ստեղծագործող ջանքերին և Գերմանիա ղրկուած 3–4 «յառաջէմ» (??!!) աստուածաբաններին սահեծելիք «աղջամուղջից» (??!!), շատերից փոխ լինել իր բնական «ազատամտութիւնը» (??!!), կամ Սեղբակեանի «ձեռնասուններ» Վարդապետին, Բագրատին և այլոց։ Ինչպէս տեսնում էք, որոնք «Մշակը» ծնում էր որպէս թէ հենակերտը «պահպանողական» (!!!) Կարապետ Լիւբինեղեան վարդապետին և ընկերներին, սակայն, իրօք, նա իր կարծեցեալ ազատամիտ կուսակիցներով ոչ թէ միայն իր ձեռքը պահել Էջմիածինը և նսեմացնել կրօնն ու կրօնաւորութիւնը։

Վերջին քսանամեակի, կարող եմ ասել, բոլոր ձախողութիւնները Կովկասում, կաթողիկոսական խայտառակ ընտրութիւնները, վարդապետական խլրտումները (Էջմիածին, Երևան, Շուշի—Մանզինեանի, Կրասնոնյանի, Քալաշեանի, բժ. Գրշնարքեանի և Բէնիկ վարդապետի դէմ) խառնակութեան «Մշակը», թեկնածուներն ու նրա «ազատամիտներին» սրբը [illegible] թիւններն էին։

«Մշակականներից» բացի ոչ մի «ազատամիտ» հայ դպրոցներում։ Ահա մի եզական օրինակ, որ անանձ բանաւեճներ փարեց «Մշակն» իր հոգեւորականներին դէմ։ Այդ զէնքը, որ ամենայն անողորմութեամբ գործադրեցին իր դէմ՝ արդէն Դաշնակցական և եղել իր ձեռնասուն «մշակականները»։ [illegible] և զգաստացաւ «Մշակը». նոր միայն «Մշակը» զարթնեց և հաշիւ տուաւ իրեն թէ ինչ անհեթեթը, բարեմիտ, և ինչ ճակատագրի խարանել մարդիկ էին եղել իր [illegible] գործադրողները և իր ձեռքով պատրաստածները, և թէ որքան կործանարար է եղել իր յառաջացրած պրոպագանդան։

Դաշնակցականների Գէորգեանին արքունիք, նոյն յարաբերութիւնը «Մշակի» մէկէն բաժանուելն ու «Մշակին» ազատելը և երեկի «Մշակականի» շինծու վերադարձները՝ բաւ եղան ասել, թէ խմբագրութեամբ շատ հիմնովին գնացած «Մշակին» ուղին։ «Մշակն» երէկուայ փոփոխութիւնն երևան եկան իրենց հոգու այլանդակ մերկութեամբ, բարոյական անկումով և սկզբունքի չարաշար շահագործմամբ։

Մաքսատար ձեռնարկի անբարեխղճութեանց պարագաներից է, որ «Մշակն» իսկ թագցնել չկարողացաւ, Բագրատի երբեմն Թիֆլիսում Մոսկվա անցնելը, առանց «Մշակի» խմբագրութեան իսկ գիտենալու, Կղմեանների քաղաքական աղմկաթանութիւնը, աւանդապահական ժողովի ժամկոչութիւնները և այն և այն, եկան զգաստացնելու «Մշակին» և դրդելու նրան, որ նա երես դարձնէ իր «մշակական» վերադարձներից, բացի Մատթէոսից։

Նա նոր համոզուեց որ կեղծ ընդդէմ կղերական (??!!) Կարապետ վարդապետ և ընկերների իր փոխադարձ, պաշտպանած և սատարեցին անդրադառնալ «ազատամիտ» հաւատացեալներ չունին ու է բարոյական Փիգիանոմիա։ Նա համոզուեց, որ նրա «ազատամտութիւնը» ժխտում է եղել բարոյական և կրօնական հասկացողութեանց, որ նրա «ազատամիտ» անուան ներքոյ ամենայն խղճահարութեամբ շահագործեն մի գեղջուկ սկզբունք, որ միայն լոկ փառքի համար և հեշտութեամբ խոզան գիւղարարբեր և նոր ու անժամանակ ծնած գաղափարների համբ խելայեղօրէն վազող երիտասարդների անկեղծ զգացմունքների հետ։

Նա, «Մշակը», համոզուեց որ կղերական համարուած և այժմ «Մշակից» իր բոլոր կապերը ամբողջովին կարած՝ երբեմնի մոլի մշակական Լեւոնից օր ի

բուն չարամտօրէն փաստաբանուած անմեղ մասնաւորութիւնները միակ արտացոլ, միակ ազնիւ, միակ օգտակար նրա ամէն եկեղեցու պաշտպաններն են, բայց «Մշակի»-նցից բանել և պաշտել չկարողացաւ Չկարողացաւ, որովհետև իր սուտ երեսակցութեան անցքերից միանգամից թաքչել անձնութիւն էլ չէր համար և անձնութիւն նաև անցեալի իր գործերը միանգամից մոռանալ և երբեմն իր հարուածողների յանդիման իրաւազրկուած լինելը փաստաբանել։

Վաչագան
(Նորանորեկի)

«Միտքի» ուղղութիւնից զատելով, պրն. խմբագիր, երևում է, որ դուք բարեկամական յարաբերութեան մէջ էք արդէ «Մշակի» հետ. սակայն անկախ Ձեր բարեկամութիւնից, խնդրեմ պատասխան տալ (ինձ արտաքինայից) եւ Ձերթերթում Այն յօդուածաշարքը, որ ես անաչառօրէն պէտք ասում ընթերցողներին, հաստատ գիտեմ, որ չեն հիւրասիրուի ոչ «Մշակում» և ոչ էլ «Հորիզոնում»։ Ուստի յանուն ճշմարտութեան խնդրում եմ լսելի դարձնել իմ ձայնը «Միտքում», որպէս զի պարզ ու անկաշկանդ արձանագրեմ այն անցքերը 20-ամեակի մեր կեանքում կատարուած թոհ ու բոհ գործերը։

Վաչագան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

14 Ապրիլ Թաւրիզ

Յարգելի պ. Ալի Տէր Վարդանեան խմբագրապետ հրատարակիչ «Միտք» պատմական շաբաթաթերթի

Ուս

Նկատելով որ իմ կապակցութիւնը թէև անձէն Ձեր խմբագրութեան հրատարակում շարունակութեան յարաբերութեան համար պատճառ տուել է գործել Ձեր թերթի աջակցութեան, և տարածուած խօսքերն ու արգելք յարուցանելու և անխիղճ provocation-ներ սարքելու, ես ստիպուած եմ զգում որ պէս չէի համակրող այնու «Միտք»-ին և նրա առաջադիմութեան ի սրտէ, ցանկացող մասնակցելու Ձեզ ներկայիս հրատարակութեան անօրէնի պաշտօնից և խնդրում եմ որ բարեհաճէք հրատարակել դոյն ի գիտութիւն իմ ընթերցողներին։

Ցանկանալով Պարսկահայութեան միակ օրգան և ազգօգուտ թերթին ամեն աջողութիւն և բարգաւաճում որին նա իսկապէս արժանի է

Մնալով մնամ Ձերդ խոնարհ

Միհրան Պաղտասարեան

Հրաժարեալ Տնօրէն «Միտքի»

«Միտք»-ի Մեծարգոյ խմբագրութեան

28 Ապրիլ Ուրմի

Ուրմիոյ Հայոց Ծխ. երկս. դպրոցի մանկական նորաբաց գրադարանի վարչութիւնը շնորհակալութիւն է յայտնում տիկին Բերսաբէ Պետրոսեանից, որ տիկին Մամիա Հասրաթեանի գաղաթի վրայ պսակ դնելու փոխարէն նւիրեց աշակերտական նոյն գրադարանին։

Քաւզ ուս. Հ. Ժամկոչեան.

ԼՈՒՐԵՐ

ԹԱՒՐԻԶ

Սույց Թաւրիզ է եկել Գիլիկիոյ կաթուղիկոսի աւագ սարկաւագ Հ. Սահակը և հանդանկութիւն է կատարում Սաամ հիմնուելիք հայկական կոլէժի օգտին, որով հնար լինի հակազդել օտար միսիոնների սանձգութիւններին և նոր սերունդը դաստիարակել բուն-հայ ոգով։ Հայր սարկաւագը, ինչպէս լսում ենք, նոյն նպատակով անցնելու և Հնդկաստան։ Նա իջել է առաջնորդարանում։

✦ Նախորդ համարում «Խաւարում գիշերը...» վերնագրով տպած մեր յօդուածը ընդհանուր համակրութեան է արժանացել։ Միայն անախորժ երգող երիտասարդն իր մէկը սպառնալիք է կարդացել մեզ, թէ իրենց «վիրաւորելու» համար «յետոյ մեզ հետ հաշիւ են ունենալու»։ Մենք չգիտէինք որ հայ տիրացուներն էլ անբռնադատելիներից են և յայտնի որակի մարդկանց պէս հանհամբերատար։

✦ Չար աստղի տակ ենք ծնուել մենք։ Այս «տէրօրիստական» սպառնալիքից պատռ մենք խաճուել ենք և գրպարտութեան ցանցերում Ինչպէս երևում է՝ կան մի կարգ կամ պարապ. կամ չարամիտ մարդիկ որոնք կարդալով «Միտք»-ում գեներալ հիւպատոս պ. Վալաֆի սիրալիր տեսակցութիւնը Մարտ 2-ին մեզ հետ և տեսնելով նրա բարեացակամ վերաբերմունքը դէպի մեզ. դրդուած Բայկական նախանձից, սկսել են մեզ գծպարտել հիւպատոսի մօտ իբրև հակառուս և գերմանասէր մէկը։ Մեզ մատնել են պ. Ուլովին, և անբարեհաճ դարձրել նրան դէպի մեզ ասելով, որ իբր մենք (արժէն դադարած) «Խօրշիգի» համար նպաստ ենք ստանում գերմանական հիւպատոսից, այն ինչ մենք ոչ գերմ. հիւպատոսին ենք տեսել, ոչ նա մեզ գիտէ, ոչ գիտենք ուր է գերմ հիւպատոսարանը և ոչ էլ երբ և է և ոև է բանակցութիւն (ուղղակի կամ անուղղակի) ենք ունեցել գերմ. հիւպատոսի հետ։ Ո՞վ է դարբնում այս յիմար առասպելները՝ ով է որպէս սատակ հետևում մեզ. յայտնի չէ։ Բայց մենք խստիւ պահանջում ենք որ նա երևան գայ բաց ճակատ։ Մենք պատրաստ ենք պատժելու այն զրպարտիչ լեզուն, որ համարձակուել է «անհերքելի փաստեր» էլ տալ ռուս. կոնսուլին՝ գերմ հիւպատոսից մեզ «տրուող» երեւակայական նպաստի մասին։ «Խօրշիգի» 3 համարի հրատարակութիւնը և անակնկալ խափանումը մեզ պատճառեց 575 դրանի մի ծանր պարտք։ Ահա բոլորը։

✦ Խանակեահի երիտասարդ (26 տրկն.) Տէր Կորիւն քահանան, որ ունի 3 զաւակ իրաւունք չստանալով վերստին ամուսնանալու և չկամենալով այրի ապրել՝ պատրաստուած է առաջնորդարան ինքն տալ հրաժարուելու քահանայութիւնից։ Նրա շրջանի Ղարադաղի 4 հայ գիւղեր դէմ են նրա հրաժարման, խնդրում են նրան արտօնել վերստին ամուսնանալ և այդ մասին «Միտք»-ին են ուղղել են մի նամակ. որ կտպենք յաջորդիւ։

✦ «Միտք»-ի սոյն համարում տպուում է Արամեան և Ս. Անն. երկս. դպրոցների մասին խորհրդի ընտրեալ ներկայացուցիչ Հ. Բէնիկի ճառը, արտասանուած Թիֆլիսում Իս. Յարութիւնեանի յոբելեանին։

ՍԼՄԱՍՏԱՆ

Ս. Բուլաղից մեզ գրում են.

Ուրմեցի և Սուլդուզի քահանայ Տէր Մկրտիչը, մինչ լուսահոգի քահանաներից Աստուածատուրն, թեմիս գերապատիւ առաջնորդին հրաժարական է տուել Սուլդուզի շրջանը հովուելուց, որովհետև օրթօդոքսութիւնը օր աւուր ծաւալւում է իր շրջանում և իր խնդիրները այդ պաթիւ Թաւրիզ ու Ուրմի հաշուեր իրւանութեան մնացել են առանց շօշափելի արդիւնքի։ Մայրենի եկեղեցուն հաւատարիմ մնացողները զուրկ են ամեն պաշտպանութիւնից։

✦ Մեզ յայտնում են. իւր կոչման բարձրութեան վրայ կանգնած Սալմաստի արիւնչան գործակալական խորհուրդը հրաժարական է տուել, որովհետև մի կողմից օրթօդոքսութիւնը ծաւալ է բռնանում, իսկ միւս կողմից օրթոդոքսութեան մասին բողոք գրուել է Գիւլիզան գիւղի հայ եկեղեցին, պատարագ մատուցել և կողպէք դրել վրան։ Այդ մասին խորհրդի գիմումներն առաջնորդարան և վերջինիս գիմումներն որ որ անի է. ասկային որ հետևանքի չեն յանգել։ Դրութիւնն այնպէս է Սալմաստում, որ պէտք է անպայման թեմ. ժողովի նիստ գումարել և գործուն խորհել։

✦ Ուրմիա Հովիւ Հ. Լազարեանը էջմիածնից իրեն նշանակուած ամսական 30 րուբլի-ի տեղ 120 րուբլի-ի պատր ձերժել է ընդունելւ։ Կարծում ենք այդ փոխարէն վիրաւորանք է համարել ընդունել Հ. Լազարեանը իբր տիրոջ սուր կարիքին խոստովանութեամբ մի օգնութիւն Էջմիածին իրօք ըստ Հայրիզոնի խնայողութիւն է անում այնտեղ, ուր պէտք է անպայման ծախսել 1000-ներ, իսկ շռայլութիւններ անում այնտեղ՝ ուր միայն խիստ խնայողութիւն է պէտք։

Պ Օ Ս Տ - Ա Ր Կ Ղ

Սալահան—Հէն Սենարիմեանին—Ձեր օգուածը կապուի յաջորդիւ։

Լենքեր—Անհայտին—Ձեր հեքքեմը նոյնպէս։

Ռեշտ—Ներսէսին—Պարտալեր տուրքի մասին Ձեր գրածը կապուի յաջորդիւ։

Ուրմի—Մնջիկին—Ձերն էլ մնաց յաջորդին։

Էրզրում—Հր. Համբարեանին—Ձեր նամակն ու յօդուածները ստացանք։ Կապուին։ Ձեզ նամակ կուղարկուի։

Կիրասոն—Ձեր 3 րբ. 50 կոպ. ստացանք, մնում է պակէս եւ 1 ր. 50 կոպ. բաժնեգինը 5 ըբլ է. Ձեզ վաղուց թերթ ղրկում ենք։

Մամուրէթ-Իւլ-ազիզ—Համամճեանին—Ձեր բաժնեգինը չստացանք։

Պարսիգակ—Ժամկոչեանին—Ձեր բաժնեգինը փոխադրէք ֆրանկի չեղով։

Թաւրիզ—Մարինէին—կապուի յաջորդիւ։

Թեհրան, Սպահան, Ղազվին, Ռաշտ, Մարաղա—Մեր գործակալներին—Խնդրում ենք փութով հասցնէք մեր բաժնեգները։ Դրաշարներին ու տպարանատիրոջը ուելի պատասնել անկարող ենք։ 14 համար մնաց որ լրանայ տարին. № 50-ով լրանում է «Միտք»-ի III տարուայ շրջանի բաժանորդագրութիւնը։

Խմբագիր-Հրատարակիչ

Ալ. Տէր-Վարդանեան

Hamburg-American Line

ՈՎ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ԱԺԱՆ ԱՐԺԷՔՈՎ ԵՒ ՅԱՐՄԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՄԵՐԻԿԱ

գնալ, պէտք է գնայ ՀԱՄԲՈՒՐԳ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԾԻ ավկիանոսային մեծ և շքեղ շոգենաւերով։ Ատրպատականից և Պարսկաստանից այլ կողմերից գնացողները դիմելու են խմբագրութեանս, որին յանձնուած է Համբուրգ-Ամերիկեան գծի Պարսկաստանի ընդհ. գործակալութիւնը և ուղարկուած են արգէն մեզ տոմսեր՝ ճամբորդների վաճառելու համար. 30—20

Բացուած է 1914 թուի բաժանորդագրութիւնը

Ազգային Սոց. Դեմոկրատ ԴԱՑԼԱՑԼԻԿ պատկերազարդ օրաթերթի

Բաժնեգինը Պարսկաստանի համար 5 րուբլի։

Արտասահմանի բաժանորդագրութիւն չկայ։

Տէր և տնօրէն Հմ. Արամեան

Հասցէ՝ Constantinople 125 P. Centrale. 25—9

Բացուած է 1914 թուի բաժանորդագրութիւնը

Թ. ՏԱՐԻ ՀՈՎԻՏ Թ. ՏԱՐԻ

Ազգային, Հասարակական, Գրական շաբաթաթերթի

Լոյս է տեսնում Կիրակի օրերը

Բաժանորդագրութիւնը արտասահմանում 12 ֆր.

Խմբագիր հրատարակիչ Եզնիկ Ա. Քհնյ. Եղգեաեան

Հասցէ՝ Rédaction du journ. arm. «Hovit» Tiflis (Caucase. Russie) 5—4

Շարունակւում է բաժանորդագրութիւնը

Թ. ՏԱՐԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆ Թ. ՏԱՐԻ

Քաղաքական, Հասարակական եւ Տնտեսական շաբաթաթերթի

(Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Ամերիկեան շրջանակի Կեդրոնական օրգան)

Բաժանորդագինը արտասահմանում 14 ֆր.

Հասցէ՝ «Eritassard Hayastan» 449. P. O. Box Providence R. I. (U. S. A.)

Via Berlin 4

Ատրպատականի Հայոց Թեմական Տպարան